

De opleiding in een historisch perspectief

Lerarenopleiding Muziek en Drama voor 2007

Het Koninklijk Conservatorium Antwerpen werd in 1898 als eerste Nederlandstalige instelling voor hoger muziekonderwijs door Peter Benoit opgericht. Sinds meer dan honderd jaar worden er musici opgeleid. In 1954 werd, binnen de muren van het Conservatorium op de Sint-Jacobsmarkt, ook een opleiding Muziekpedagogie onder leiding van Marcel Andries opgericht. Antwerpen was hiermee het eerste Conservatorium waar pedagogische leergangen werden ingericht. De opleiding Muziekpedagogie omvatte drie jaar. Andries' visie kwam erop neer dat men diende uit te gaan van de praktijk om tot de theorie te komen, de muzikale ervaring moest daarbij centraal staan: zij was vertrekpunt en einddoel.

Musiceervreugde was het sleutelwoord. De opleiding raakte echter snel op een zijspoor, de erkenning van de diploma's werd in 1957 ingetrokken en tussen 1957 en 1970 werden amper acht getuigschriften uitgereikt. Vanaf 1970 kon op ministerieel besluit tenslotte in elk conservatorium een driejarige leergang voor pedagogische vorming ingericht worden. In 1982 werd zij herleid tot twee jaar.

Parallel aan de lerarenopleiding Muziek werd de lerarenopleiding Woordkunst (Getuigschrift Pedagogische Leergang) opgestart in 1986, enkel voor de afgestudeerden in de Voordrachtkunst. Enkele jaren later werd ook de GPL Toneel ingericht voor de afgestudeerden in de toneelspeelkunst. Deze beide opleidingen bestonden naast elkaar en het programma werd uitgebreid met de overgang naar de Aggregatie Dramatische Kunst. Ten tijde van de oprichting van de Hogeschool en het Departement Dramatische Kunst, Muziek en Dans (1994 -1995) werden alle lerarenopleidingen van de Hogeschool Antwerpen, met uitzondering van de lerarenopleiding Dans, ondergebracht in het Departement Lerarenopleiding en Culturele Agogiek. De lerarenopleidingen werden hierbij grondig hervormd. Studenten konden, na één (voltijds) tot drie (deeltijds) jaar studie, een aggregatie behalen op basis van een modulair systeem. De modules werden georganiseerd op de campus van de basisopleiding.

Lerarenopleiding Dans voor 2007

De Pedagogische Leergang voor Klassieke Dans en Bewegingsleer werd in 1973 door het Ministerie voor Nederlandse Cultuur opgericht. Het initiatief kwam van Jeanne Brabants, die ook de Koninklijke Balletschool Antwerpen en het Koninklijke Ballet van Vlaanderen had opgericht. De basisbedoeling van de Pedagogische Leergang was het vormen van danspedagogen voor de talrijke dans- en balletafdelingen verbonden aan de muziekconservatoria en -academies. De opleiding werd destijds gespreid over twee academiejaren, met slechts twaalf lessen per week, maar evolueerde reeds snel naar een tweejarige voltijdse opleiding, de 'Rijksleergangen voor Danspedagogiek'. In 1988 vervolgens werd de opleiding hervormd tot een driejarige dansopleiding met een aanvullend jaar, waarin de studenten het pedagogisch getuigschrift konden verwerven. Toen in 1992 het Hoger Instituut voor Dans (HID) zijn intrek nam in Lier, werd het programma uitgebreid tot een driejarige basisopleiding Dans en aanvullende (deeltijdse) tweejarige lerarenopleiding. In 1994 echter volgde het nieuwe HOBU-decreet, dat grote besparingen inhield en net niet tot de afschaffing van de lerarenopleiding Dans leidde. In deze periode ook werd het HID deel van het Departement Dramatische Kunst, Muziek en Dans van de Hogeschool Antwerpen. In tegenstelling tot de andere lerarenopleidingen in het departement, besliste de toenmalige

directeur echter om de lerarenopleiding Dans in de schoot van de basisopleiding en dus op dezelfde locatie te laten voortbestaan.

Specifieke lerarenopleidingen Dans, Drama en Muziek vanaf 2007

Het decreet van 15 december 2006 betreffende de lerarenopleidingen in Vlaanderen legde de basis voor de specifieke lerarenopleiding (SLO) na een vakinhoudelijke basisopleiding of een beroepservaring. De specifieke lerarenopleidingen Dans, Drama en Muziek werden vanaf 1 september 2007 aangeboden door de School of Arts, Koninklijk Conservatorium Antwerpen, voor de afgestudeerden in de masteropleidingen in de studiegebieden Muziek en podiumkunsten en voor de bachelor Dans. De SLO vervingen de vroegere Initiële Lerarenopleiding en hadden een studieomvang van 60 studiepunten: zowel de omvang van de praktijkcomponent als van de theoretische component bedroeg 30 studiepunten. De praktijkcomponent werd aangereikt als een preservicetraining of als een inservicetraining (LIO-baan) of als een combinatie van beide. Elke opleiding kreeg een artistiek coördinator met overkoepelend een opleidingshoofd.

Educatieve Master in de Muziek en Podiumkunsten vanaf 2019

Op 25 maart 2016 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota 'Lerarenopleidingen versterken: wervende en kwalitatieve lerarenopleidingen als basispijler voor hoogstaand onderwijs' goed. Deze conceptnota tekende het kader uit voor de hervorming van de lerarenopleidingen. De conceptnota stipuleerde:

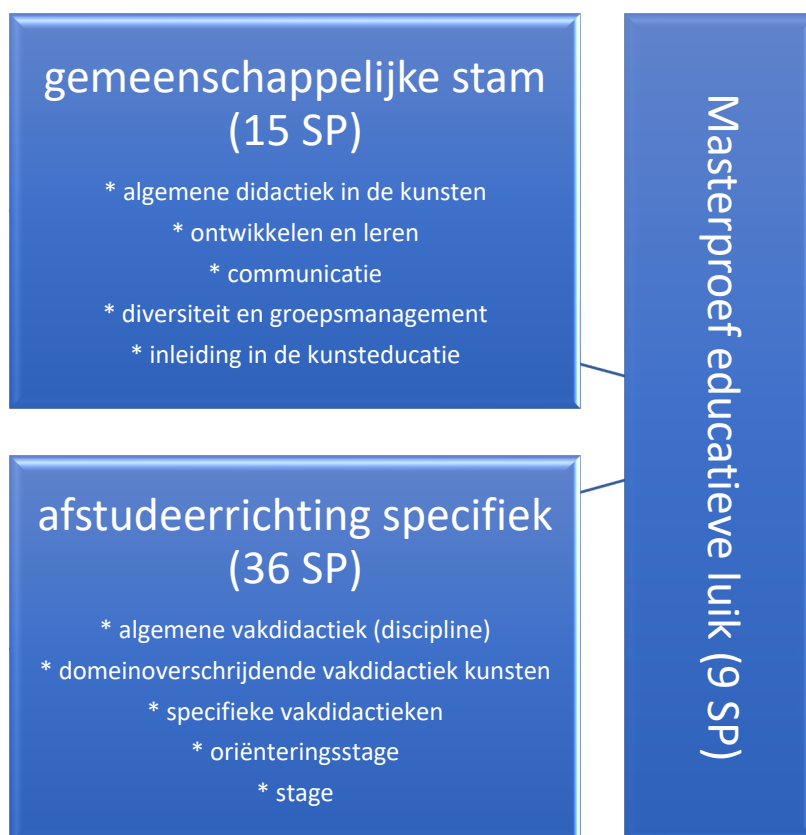
“Alle toekomstige lerarenopleidingen worden bachelor- en masteropleidingen onder eindverantwoordelijkheid van respectievelijk de hogescholen, de universiteiten en de School of Arts. Dit impliceert onder meer dat jongeren als basisopleiding meteen kunnen kiezen om leraar te worden en dit zowel op bachelor- als masterniveau.”

En ook:

“Binnen iedere lerarenopleiding worden zowel een traject voor (generatie)studenten als voor zij-instromers voorzien zodat maximaal kan worden ingespeeld op de voorkennis en noden van beide doelgroepen.”

In april 2018 wordt het decreet 'betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten' goedgekeurd. Daarmee worden de lerarenopleidingen vanaf september 2019 structureel ingebed in de School of Arts (waar deze tot nu toe ook binnen het volwassenonderwijs werden georganiseerd). De specifieke lerarenopleidingen Dans, Drama en Muziek worden Educatieve bachelor- en masteropleidingen – ingeschaald in de Vlaamse Kwalificatiestructuur – wat onder meer impliceert dat jongeren als basisopleiding meteen kunnen kiezen om leraar in de kunsten te worden. Maar ook voor (generatie)studenten en zij-instromers wordt een traject voorzien dat inspeelt op de voorkennis en noden van beide doelgroepen. Specifiek voor Dans wordt een Educatieve graduaatsopleiding aangeboden aan instromers met nuttige beroepservaring. Voor studenten die reeds in het bezit zijn van een bachelor- of masterdiploma in de kunsten wordt het mogelijk een verkort traject te volgen.

Na een positief eindoordeel van de NVAO op de Toets Nieuwe Opleiding in december 2018 biedt het Koninklijk Conservatorium Antwerpen vanaf het academiejaar 2019-2020 de Educatieve Master Muziek en Podiumkunsten aan, die voorwerp is van dit zelfevaluatierapport: een opleiding van 120 studiepunten (SP) (inclusief een verkort traject van 60 SP). Na input van studenten, docenten en werkveld over de organisatie en studiebelasting van de educatieve masterproef, besliste de opleiding om het keuzevak in het specifiek gedeelte (zie figuur 1) vanaf 2022-2023 gemeenschappelijk in te vullen. In het opleidingsonderdeel 'Inleiding in de kunsteducatie' zullen studenten zich (nog) beter kunnen voorbereiden op het kunsteducatieve en onderzoeksluik van de masterproef. De EMA-MPK wordt geleid door Natalie Gordon en Magda Thielemans (coördinatoren EMA-Dans), Ellen Dierckx (coördinator EMA-Drama), Lies Colman (coördinator EMA-Muziek) en Annouk Van Moorsel (opleidingshoofd EMA-MPK).

Figuur 1: Overzicht educatieve luik EMA-MPK